

A. den Dulk
J. de Jager
Drs. W. Smit

No. 5.34

VISSERIJ IN CIJFERS - 1974

**Voorlopig berekende bedrijfsresultaten
van de zeevisserij**

L26.

5.34B

Mei 1975

**Landbouw-Economisch Instituut
Afdeling Visserij en Bosbouw**

7564 JR 1974

Inhoud

	Blz.
WOORD VOORAF	5
HOOFDSTUK I ALGEMEEN OVERZICHT	7
HOOFDSTUK II KLEINE ZEEVISSERIJ	13
HOOFDSTUK III GROTE ZEEVISSERIJ	17
HOOFDSTUK IV GARNALENVISSERIJ	21
HOOFDSTUK V VOORKALKULATIE 1975	25
SUMMARY	28
TABELLEN: ALGEMEEN	
1. Totaaloverzicht van de vloot van de zeevisserij	8
2. Overzicht van de investeringen in de visserij	9
3. Aanvoer en opbrengst per tak van visserij	10
4. Prijsindexcijfers van in Nederlandse havens aangevoerde visprodukten	11
5. Prijsindexcijfers van kostenfactoren in de visserij	12
KLEINE ZEEVISSERIJ	
6. Overzicht van de vloot van de kleine zeevis- serij	14
7. Aanvoer en besomming van de kleine zeevis- serij	15
8. Bedrijfsresultaten per vaartuig van de kleine zeevisserij	16
GROTE ZEEVISSERIJ	
9. Overzicht van de vloot van de grote zeevisserij	18
10. Aanvoer en besomming van de grote zeevis- serij	19
11. Bedrijfsresultaten per vaartuig van de grote zeevisserij	20
GARNALENVISSERIJ	
12. Overzicht van de vloot van de garnalenvisserij	22
13. Aanvoer en opbrengst van konsumptiegarnalen	23
14. Bedrijfsresultaten per vaartuig van de garna- lenvisserij	24
VOORKALKULATIE 1975	
15. Besomming en arbeidsinkomen totale visserij 1975	27

Woord vooraf

"Visserij in cijfers" geeft in kort bestek een overzicht van de bedrijfsresultaten van de belangrijkste takken van visserij in Nederland. Het onderzoek omvat de grote en kleine zeevisserij, benevens de garnalenvisserij.

Vooraf met het oog op de ingrijpende veranderingen, die de visserij met name in 1974 heeft ondergaan, is een publikatie als deze van belang ten einde op korte termijn de rentabiliteitssituatie in de visserij te kunnen overzien.

Op grond van enkele op dat moment ter beschikking staande gegevens is in januari 1975 reeds een voorkalkulatie gemaakt van het vermoedelijke geaggregeerde resultaat van de Nederlandse zeevisserij (LEI-Inlichting no. 149: Raming van de bedrijfsuitkomsten van de Nederlandse visserij in 1975). De huidige cijfers wijken in totaliteit daarvan weinig af, doch geven voorts informatie naar scheepstype. De in genoemde "Inlichting" vermelde raming van de resultaten over 1975 is in dit rapport overgenomen.

In de loop van het komende jaar zullen van de genoemde drie takken van visserij de definitief berekende bedrijfsuitkomsten worden gepubliceerd. Voor een gedetailleerde verantwoording van de dokumentatie en van de toegepaste methode zij verwezen naar reeds eerder verschenen rapporten over de bedrijfsuitkomsten van de afzonderlijke takken van visserij.

Aan de totstandkoming van het rapport hebben onder leiding van drs. W. Smit meerdere medewerkers van de afdeling Visserij en Bosbouw een bijdrage geleverd. Daarvan dienen afzonderlijk te worden vermeld J. de Jager met betrekking tot de cijfers van de grote zeevisserij en A. den Dulk voor wat betreft de cijfers van kleine zee- en garnalenvisserij.

De Directeur,

(A. Maris)

Den Haag, mei 1975

HOOFDSTUK I

Algemeen overzicht

De totale Nederlandse vissersvloot is in 1974 ten opzichte van 1973 qua aantal vaartuigen praktisch ongewijzigd gebleven. Binnen de totale vloot is er een verschuiving geweest van de kleine zee- naar de garnalenvloot. Het gelijkblijvend aantal schepen was het resultaat van een aanzienlijke investeringsgolf enerzijds - in de drie takken van visserij te zamen zijn in 1974 meer dan 60 schepen in dienst gesteld - en anderzijds het uit de vaart nemen van eveneens veel schepen: 30 verkocht naar het buitenland en ongeveer evenveel opgelegd.

De totale vangstcapaciteit heeft door deze mutaties een aanzienlijke vermeerdering ondergaan. Gerekend naar het motorvermogen werd een netto-stijging gerealiseerd van 396 000 pk tot 455 000 pk, dat is een stijging van 15%. Deze toename had evenals in recente jaren, voornamelijk plaats in de kleine zeevisserij.

Het behoeft geen betoog, dat deze ontwikkeling een aanzienlijk investeringsbedrag opeiste. De totale nieuwe investeringen beliepen rond 175 miljoen gulden, een bedrag dat aanzienlijk hoger is dan in voorgaande jaren, zelfs al wordt met de inflatie rekening gehouden.

De totale aangevoerde hoeveelheid van de gehele Nederlandse visserij daalde met 5% ten opzichte van 1973. Voor de grote zee-, kleine zee- en garnalenvisserij was deze daling echter geringer. Opmerkelijk was de geringere aanvoer van de grote zeevisserij en het gedeeltelijke herstel van de aanvoer van de kleine zeevisserij. De garnalenvisserij bleek meer te hebben aangevoerd dan in de jaren 1971/73, toen de aanvoer overigens een dieptepunt bereikte.

De totale besomming van de Nederlandse visserij is in 1974, zij het zeer gering, toch nog gestegen, ondanks een niet geheel bevredigend prijsverloop, met name voor platvis. Van de belangrijkste takken van visserij was het met name in de kleine zeevisserij waar de besomming daalde.

Tegenover de in het algemeen slechts geringe prijsstijgingen of zelfs prijsdalingen van visserijproducten, stond in 1974 een in het algemeen zeer aanzienlijke prijsstijging van de kosten; met name de kosten voor gasolie, synthetische garens (netwerk) en ijzer en staal stegen belangrijk. In de volgende hoofdstukken zal blijken in welke mate deze gang van zaken de bedrijfsresultaten ongunstig heeft beïnvloed.

Tabel 1. Totaal overzicht van de vloot van de zeevisserij (per 31 december)

	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974 1)
Aantal vaartuigen met als hoofdbedrijf:							
kleine zeevisserij	512	460	456	456	469	472	458
grote zeevisserij	103	91	80	74	72	68	68
garnalenvisserij	228	194	164	145	131	143	156
Totaal	843	745	700	675	672	683	682
Totaal motorvermogen (in 1000 pk)							
kleine zeevisserij	194	196	206	215	239	293	342
grote zeevisserij	89	82	75	75	76	80	87
garnalenvisserij	30	28	26	23	20	23	26
Totaal	313	306	307	313	335	396	455
Aantal vaartuigen met een casco van:							
0 - 10 jaar oud	468	455	431	393	346	347	337
11 - 20 jaar oud	140	127	139	166	203	213	227
meer dan 20 jaar oud	235	163	130	116	123	123	118
Totaal aantal opvarenden:							
kleine zeevisserij	2460	2355	2226	2200	2253	2360	2365
grote zeevisserij	1151	980	826	826	870	817	815
garnalenvisserij	661	578	499	398	372	346	391
Totaal	4272	3913	3551	3424	3495	3523	3571

Bron: Directie van de Visserijen; CBS; Scheepvaartinspectie; LEI.

1) Voorlopige cijfers

Tabel 2. Overzicht van de investeringen in de visserij 1)

	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974
Totaal:							
Aantal nieuwe schepen	51	34	25	21	20	51	68
Aantal vervangen motoren	51	39	12	16	32	36	24
Investering in mln. gld.	42,7	30,8	24,2	40,3	48,4	135,1	175,0
Waarvan: kleine zeevisserij							
Aantal nieuwe schepen	44	29	19	16	16	43	51
Aantal vervangen motoren	42	16	10	12	22	20	19
Investering in mln. gld.	39,1	28,9	22,8	26,6	39,0	106,5	149,6
Grote zeevisserij							
Aantal nieuwe schepen	1	-	-	4	3	6	5
Aantal vervangen motoren	-	-	-	-	-	3	1
Investering in mln. gld.	2,0	-	-	12,7	8,4	26,1	24,1

1) Inklusief verlengingen en tweedehands van buiten de visserij gekochte schepen: exclusief elektronische apparatuur. Peildatum: tijdstip van in de vaart brengen.

Bron: LEI

Tabel 3. Aanvoer en opbrengst per tak van visserij 1)

	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974 2)
Aanvoer (mln. kg.):							
Grote zeevisserij 3)	72,4	74,6	70,3	68,5	79,9	83,6	73,8
Kleine zeevisserij 4)	90,9	92,9	100,4	116,2	111,8	107,7	112,3
Garnalenvisserij 5)	9,5	9,8	9,2	5,1	4,2	5,6	7,0
Mosselcultuur	98,8	92,1	74,8	83,2	101,1	98,3	85,8
Oestercultuur	0,8	0,8	0,8	0,9	1,0	1,0	1,2
IJsselmeervisserij	10,0	8,2	2,0	2,9	2,5	2,9	3,3
Diversen	5,0	2,3	1,9	1,3	1,0	1,0	1,9
Totaal	287,4	280,7	259,4	278,1	301,5	300,1	285,3
Opbrengst (mln.gld.):							
Grote zeevisserij 3)	54,2	59,2	67,2	70,0	82,7	95,6	97,9
Kleine zeevisserij 4)	127,3	137,3	161,1	190,2	217,0	268,0	266,3
Garnalenvisserij 5)	16,4	12,9	17,2	14,1	16,1	17,8	19,9
Mosselcultuur	13,7	16,1	20,2	12,7	15,1	17,7	20,0
Oestercultuur	5,5	5,9	6,3	7,2	7,7	8,5	10,3
IJsselmeervisserij	10,7	10,3	7,0	8,9	8,3	8,4	8,5
Diversen	3,2	1,7	2,4	1,4	0,4	1,4	1,2
Totaal	231,0	243,4	281,4	304,5	347,3	417,4	424,1

1) Inklusief aanvoer in België, Groot-Brittanië, West-Duitsland en Denemarken

2) Voorlopige cijfers

3) Zonder kotters > 27 m. en loggers en trawlers van schippers-eigenaren

4) Inklusief kotters > 27 m. en loggers en trawlers van schippers eigenaren

5) Inklusief drogerijgarnalen: t/m 1969 zonder bijvis.

Bron: CBS- LEI.

Tabel 4. Prijsindexcijfers van visserijprodukten (aanvoerprijzen, 1962/1964 = 100, gewogen)

	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974
RONDVIS	87	112	129	123	149	226	255
wv. Kabeljauw	86	122	123	112	139	218	263
Schelvis	132	137	173	193	239	317	348
Koolvis	58	70	90	108	118	182	216
Wijting	105	126	192	213	237	295	293
PLATVIS	116	134	183	178	215	276	266
wv. Tong	116	135	191	177	210	263	236
Schol	106	128	166	187	228	317	334
Tarbot	137	141	172	175	224	234	244
Schar	115	130	146	133	170	204	215
Makreel	127	142	173	155	188	191	200
Verse haring	173	197	212	206	203	248	256
Gezouten haring	182	189	215	253	224	242	306
ZEEVIS EN HARING	117	138	177	172	198	260	264
SCHAAL/SHELDPDIEREN	145	144	193	167	181	188	212
wv. Garnalen (voor kons.)	167	130	161	215	279	230	217
Mosselen (voor kons.)	117	142	225	125	125	150	190
Oesters	183	195	206	207	216	222	228
TOTAAL ZEEVISSERIJ	121	139	179	171	196	249	255
IJSSELMEERVISSERIJ	126	121	160	162	174	174	227
w v. Aal en paling	129	120	157	161	182	193	211
Snoekbaars	78	129	187	162	156	136	162
TOTALE VISSERIJ	121	138	179	171	196	247	256

Bron: CBS

Tabel 5. Prijsindexcijfers van kostenfactoren in de visserij 1)
(1967 = 100 jaargemiddelde bron: LEI)

	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974 2)
Gasolie (zeevisserij) 3)	99	93	102	117	110	190	307
Gasolie (kustvisserij) 4)	99	95	101	111	107	157	232
Smeerolie	100	101	104	106	115	116	136
Ijs	100	101	114	131	156	189	200
Boekelozout	98	100	102	107	109	116	130
Nylongaren	94	97	102	102	103	109	147
Nylonnetwerk	99	102	104	107	108	119	155
Complete netten (nylon):							
haringtrawl	99	103	104	108	108	113	134
boomkor 5)		100	101	105	106	110	131
Nylon touwwerk	99	98	101	104	104	109	141
Staaldraad	98	104	117	133	142	166	237
Voeding 6)	102	106	111	115	122	132	142
Bouwkosten schepen 7)	106	115	126	143	154	178	209

1) Tot en met 1968 na aftrek van eventueel terugontvangen omzetbelasting; daarna na aftrek van BTW

2) Voorlopige cijfers

3) Exklusief bijzonder invoerrecht op minerale oliën

4) Inklusief bijzonder invoerrecht op minerale oliën

5) 1969 = 100

6) Bron: CBS

7) Bron: Ministerie van Verkeer en Waterstaat, afd. Vaartuigen.

HOOFDSTUK II

Kleine zeevisserij

Het aantal schepen dat in 1974 aan de kleine zeevisserij heeft deelgenomen was enigszins kleiner dan in voorgaande jaren. Ook de omvang van de eigenlijke kleine zeevissersvloot - kleine zeevisserij als hoofdbedrijf - viel terug op het niveau van de jaren 1969-1970. Zowel het aantal schepen van de maatschapsvloot (noord en zuid) als dat van de vloot met bemanning op arbeidsovereenkomst verminderden.

Door de aanzienlijke vernieuwing van de vloot en de daarmee gepaard gaande toenemende omvang van de schepen, is het gemiddelde motorvermogen van de schepen der kleine zeevissers belangrijk toegenomen: van 621 pk in 1973 tot 747 pk een jaar later. Deze stijging is mede een gevolg van het uit de vaart nemen van een vrij groot aantal kleinere schepen.

Bij een licht toenemende aanvoer blijkt, voor het eerst sinds vele jaren, de totale besomming van de kleine zeevisserij - in geringe mate - te zijn teruggelopen: van 268 tot 266 miljoen gulden. De belangrijkste oorzaak daarvan was de daling van de tongbesomming. De overige platvis leverde een enigszins hogere besomming op, terwijl aan rondvis belangrijk meer werd besomd.

De kleine teruggang van de totale besomming, gevoegd bij de aanzienlijke toeneming van de capaciteit - 17% meer pk's - leidde tot een algemeen dalend besommingsniveau voor de verschillende typen schepen. In de onderscheiden groepen kotters daalde de besomming tussen 4 en 26%.

Deze teleurstellende gang van zaken wat de besomming betreft, ging bovendien gepaard met hogere kosten, zodat het geen verwondering behoeft te wekken dat het nettoresultaat in alle groepen negatief was. In het algemeen nam het tekort toe met de grootte van de schepen. Een globale berekening maakt al gauw duidelijk, dat in vele groepen een schipper-eigenaar gemiddeld een negatieve cash-flow realiseerde, zodat de liquiditeit van de ondernemingen in zeer ongunstige zin werd beïnvloed.

Ook de inkomens van de opvarenden-niet-eigenaren hebben in 1974 sterk onder druk gestaan. Als gevolg van het incalculeren van kosten als gasolie bij de berekening van het "deel" van de maatschapsvissers, is de daling van het "deel" veelal groter geweest dan de besommingsvermindering. Daartegenover staat een vrij algemene, zij het geringe, daling van het gemiddeld aantal opvarenden in de meeste groepen. Bij een gelijkblijvend totaal deelpercentage is dan het percentage per man uiteraard hoger.

Tabel 6. Overzicht van de vloot van de kleine zeevisserij

	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974 1)
Aantal vaartuigen waarmee aan de kleine zeevisserij is deelgenomen	637	655	529	575	564	563	537
Per 31 december:							
Aantal vaartuigen, waarvoor de kleine zeevisserij hoofdbedrijf was:							
maatschap noord	272	270	272	284	295	302	299
maatschap zuid	97	92	100	103	115	114	108
arbeidsovereenkomst	143	98	84	69	59	56	51
totaal	512	460	456	456	469	472	458
Gemiddeld motorvermogen	378pk	425pk	452pk	471pk	510pk	621pk	747pk
Aantal vaartuigen met een motor van:							
1 - 200 pk	52	28	26	24	22	12	6
201 - 300 pk	163	117	99	96	81	55	35
301 - 400 pk	112	94	83	74	74	63	40
401 - 600 pk	146	155	160	160	154	141	129
601 - 800 pk	38	62	78	80	94	98	91
801 - 1100 pk	1	4	10	22	40	61	67
1101 - 1500 pk	-	-	-	-	4	42	83
1501 - 2000 pk	-	-	-	-	-	-	7
Aantal vaartuigen met een ouderdom van:							
0 - 10 jaar	345	337	330	316	284	289	283
11 - 20 jaar	98	87	94	103	145	147	148
meer dan 20 jaar	69	36	32	37	40	36	27

1) Voorlopige cijfers

Bron: Directie van de Visserijen; CBS; Scheepvaartinspectie; LEI.

Tabel 7. Aanvoer en besomming van de kleine zeevissertij

	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974 1)
Aanvoer (mln. kg.):							
Tong	20,9	18,4	13,7	16,6	15,0	14,0	13,5
Overige platvis	29,9	35,5	41,7	42,6	49,1	57,3	55,5
Rondvis enz.	32,9	30,6	26,1	38,8	36,1	25,6	31,2
Verse haring	5,6	6,9	16,0	14,2	7,9	8,3	7,5
Gezouten haring	1,0	1,1	1,1	1,6	1,7	1,4	2,3
Makreel	0,6	0,4	1,8	2,4	2,0	1,1	2,3
Totaal	90,9	92,9	100,4	116,2	111,8	107,7	112,3
Besomming (mln. gld.):							
Tong	83,5	86,4	90,4	101,9	109,5	127,2	111,0
Overige platvis	20,3	26,7	38,2	45,0	62,0	93,6	95,9
Rondvis enz.	19,1	19,6	20,7	32,1	37,6	38,9	49,6
Verse haring	3,1	3,2	9,7	7,9	4,7	5,7	4,5
Gezouten haring	1,0	1,2	1,3	2,4	2,3	2,0	4,1
Makreel	0,3	0,2	0,8	0,9	0,9	0,6	1,2
Totaal	127,3	137,3	161,1	190,2	217,0	268,0	266,3

1) Voorlopige cijfers

Bron: CBS; Directie van de Vissertijen; LEI

Tabel 8. Bedrijfsresultaten per vaartuig van de kleine zeevisserij (1000 gld.)

	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974 1)
Maatschap noord							
201 - 300 pk							
Brutobesomming	206,5	210,4	226,9	268,5	301,0	289,8	278,0
Netto-overschot	10,2	4,0	- 4,4	15,1	30,3	15,2	- 4,6
Deel volw.opv.	16,3	17,9	20,7	25,9	30,7	30,6	25,5
301 - 400 pk							
Brutobesomming	285,4	278,1	294,3	323,2	332,1	341,6	307,4
Netto-overschot	18,1	10,8	19,0	35,3	23,9	- 6,9	-35,2
Deel volw.opv.	20,3	21,3	22,5	27,5	32,5	33,0	28,2
401 - 600 pk							
Brutobesomming	385,7	417,6	465,5	525,2	613,0	651,2	480,6
Netto-overschot	25,8	24,7	29,9	27,3	55,5	41,6	-84,1
Deel volw.opv.	25,6	28,0	32,1	37,6	48,4	50,3	33,5
601 - 800 pk							
Brutobesomming	446,6	538,3	617,2	680,5	827,7	767,6	594,6
Netto-overschot	15,6	46,7	56,0	60,1	107,4	16,4	-138,5
Deel volw.opv.	28,5	33,9	40,2	44,7	58,5	52,0	35,8
801-1100 pk							
Brutobesomming	.	.	.	868,2	1083,6	1037,5	901,1
Netto-overschot	.	.	.	122,2	188,4	61,5	-106,1
Deel volw.opv.	.	.	.	51,8	70,4	66,0	47,0
1101-1500 pk							
Brutobesomming	1464,0	1195,1
Netto-overschot	168,2	-137,1
Deel volw.opv.	79,8	58,8
Maatschap zuid							
301 - 400 pk							
Brutobesomming	236,6	207,6	246,4	286,6	254,7	299,9	260,0
Netto-overschot	16,7	2,5	10,3	23,9	14,3	14,1	-33,9
Deel volw.opv.	20,4	19,6	24,1	27,1	25,3	32,3	27,7
401 - 600 pk							
Brutobesomming	332,0	380,6	473,1	481,0	458,1	573,4	469,2
Netto-overschot	1,6	24,9	57,8	50,6	42,7	60,5	-36,2
Deel volw.opv.	23,0	28,5	35,7	36,2	34,9	43,7	33,9
601 - 800 pk							
Brutobesomming	.	545,1	701,6	737,1	680,1	775,6	657,3
Netto-overschot	.	59,3	84,3	70,1	48,1	40,4	-61,3
Deel volw.opv.	.	34,1	45,0	46,8	47,7	53,8	41,9
801 -1100 pk							
Brutobesomming	881,9	1103,4	936,0
Netto-overschot	89,7	57,6	-117,9
Deel volw.opv.	59,0	70,6	52,1
Arbeidsovereenkomst							
401 - 600 pk							
Brutobesomming	366,5	364,2	403,2	524,3	663,2	679,3	572,2
Netto-overschot	-21,3	-32,4	- 7,4	11,3	74,8	24,5	-108,1
Deel matroos	16,5	18,4	21,7	24,4	28,3	30,0	27,9
601 - 800 pk							
Brutobesomming	646,2
Netto-overschot	-170,7
Deel matroos	29,7

1) Voorlopige cijfers

HOOFDSTUK III

Grote zeevisserij

Wat het aantal vaartuigen betreft is de grote zeevissersvloot tussen eind 1973 en eind 1974 gelijkgebleven. Per saldo heeft echter binnen deze vloot een viertal zijtrawlers plaats moeten maken voor een even groot aantal hektrawlers. Hierdoor - en door verschuivingen tussen de groepen - is het gemiddelde motorvermogen per schip met 8% toegenomen. Ondanks deze vervanging is de leeftijdsopbouw van de vloot enigszins ongunstiger geworden.

De totale aanvoer van de grote zeevisserij heeft zich in 1974 ongunstig ontwikkeld: een daling van 12% ten opzichte van 1973. Met name de haringaanvoer en in mindere mate die van makreel verminderden. De totale besomming liet daarentegen een lichte stijging zien als gevolg van hogere rondvisbesommingen.

De aan boord diepgevroren produkten maakten in 1974 ongeveer 33% uit van de totale aanvoer en 27% van de totale besomming. Dit aandeel is in de laatste jaren belangrijk toegenomen: in 1970 waren deze percentages nog 7 resp. 8. Met name de besomming van aan boord diepgevroren haring is tussen 1970 en 1974 bijna vijfmaal zo hoog geworden. Hieruit blijkt dat de Nederlandse vrieshektrawler vooral wordt gebruikt voor het invriezen van gezouten (maatjes-) haring, terwijl daarentegen het invriezen van (rond)vis nog steeds een zeer beperkte omvang heeft.

Het aandeel van haring in de totale besomming bleef, ondanks een relatieve achteruitgang, nog boven de 60%.

Een en ander leidde tot gemiddeld hogere besommingen voor de zijtrawlers en de kleine vrieshektrawlers. Aanzienlijke kostenstijgingen veroorzaakten echter slechts een geringe vermindering van het nettotekort bij de zijtrawlers en een belangrijke toeneming van het nettotekort bij de kleine vrieshektrawlers. Het inkomen van de opvarenden verbeterde in beide groepen als gevolg van de hogere besommingen.

De gemiddelde besomming van de groep grotere (2 000 pk) vrieshektrawlers bleef praktisch gelijk. De sterk gestegen kosten leidden hier tot een zeer belangrijke daling van het netto-overschot, hoewel men toch nog boven de rode streep bleef. Het inkomen van de opvarenden bleef onder deze omstandigheden praktisch gelijk.

Tabel 9. Overzicht van de vloot van de grote zeevisserij (per 31 december)

	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974
Loggers, seizoenbedrijf	9	4	2	-	-	-	-
Zijtrawlers zonder diepvriesinstallatie	72	66	57	49	45	36	32
Zijtrawlers met diepvriesinstallatie	2	1	1	1	-	-	-
Hektrawlers zonder diepvriesinstallatie	11	11	11	11	10	8	8
Hektrawlers met diepvriesinstallatie	9	9	9	13	17	24	28
Totaal	103	91	80	74	72	68	68
Gemiddeld motorvermogen in pk	860	903	943	1018	1061	1183	1277
Aantal vaartuigen met een motor van:							
200 - 300 pk	9	4	2	-	-	-	-
400 - 500 pk	8	6	4	3	2	2	1
600 - 800 pk	23	21	17	14	12	9	9
801 -1000 pk	41	39	36	33	31	23	18
1001 -1200 pk	13	12	12	13	14	15	16
1201 -1400 pk	8	8	8	7	7	6	7
1401 -1700 pk	1	1	1	2	2	4	3
2000 -2300 pk	-	-	-	2	4	9	13
2301 -3000 pk	-	-	-	-	-	-	1
Aantal vaartuigen met een ouderdom van:							
0 - 10 jaar	63	56	50	43	40	40	38
11 - 20 jaar	19	20	22	29	31	28	29
meer dan 20 jaar	21	15	8	2	1	-	1

Bron: Scheepvaartinspektie; LEI.

Tabel 10. Aanvoer en opbrengst van de grote zeevisserij

	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974 1)
Aanvoer (mln.kg.):							
Haring:							
Gezouten	20,8	22,8	22,3	18,6	22,0	26,1	19,9
Diepgevroren	1,4	2,9	3,3	4,7	9,1	18,0	16,2
Vers	6,1	6,6	5,4	5,7	7,2	8,6	5,5
Totaal haring	28,3	32,3	31,0	29,0	38,3	52,7	41,6
Makreel:							
Gezouten	0,8	0,7	0,9	1,2	2,0	0,9	1,8
Diepgevroren	1,5	1,0	0,7	1,2	2,0	3,3	4,4
Vers	6,9	6,8	3,1	3,6	4,0	4,5	0,9
Totaal makreel	9,2	8,5	4,7	6,0	8,0	8,7	7,1
Vis:							
Rondvis, vers	28,3	27,1	29,2	28,3	26,3	14,4	17,3
Rondvis, diepgevroren	1,4	1,1	0,7	0,7	1,7	4,1	3,9
Tong	1,5	1,4	1,0	0,9	1,2	0,7	0,6
Overige platvis	3,7	4,2	3,7	3,6	4,4	3,0	3,3
Totaal vis	34,9	33,8	34,6	33,5	33,6	22,2	25,1
Totaal	72,4	74,6	70,3	68,5	79,9	83,6	73,8
Opbrengst (mln. gld.):							
Haring:							
Gezouten	23,6	26,5	29,5	27,9	28,6	34,9	34,0
Diepgevroren	1,8	3,4	4,8	6,6	10,7	22,0	22,4
Vers	3,6	3,6	3,5	3,5	4,4	6,6	3,7
Totaal haring	29,0	33,5	37,8	38,0	43,7	63,5	60,1
Makreel:							
Gezouten	0,5	0,4	0,6	0,9	1,6	0,7	1,8
Diepgevroren	0,8	0,6	0,5	0,6	1,2	2,2	2,6
Vers	2,8	2,7	1,6	1,6	2,0	2,2	0,3
Totaal makreel	4,1	3,7	2,7	3,1	4,8	5,1	4,7
Vis:							
Rondvis, vers	11,8	11,9	16,8	19,1	19,9	15,2	21,0
Rondvis, diepgevroren	0,4	0,3	0,3	0,4	0,7	1,7	1,7
Tong	6,6	6,8	6,3	5,9	8,2	5,0	5,0
Overige platvis	2,3	3,0	3,3	3,5	5,4	5,1	5,4
Totaal vis	21,1	22,0	26,7	28,9	34,2	27,0	33,1
Totaal	54,2	59,2	67,2	70,0	82,7	95,6	97,9

1) Voorlopige cijfers

Bron: CBS, LEI

Tabel 11. Bedrijfsresultaten per vaartuig van de grote zeevisserij (1000 gld.) 1)

	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974 2)
Zijtrawlers:							
800-1000 pk borden- trawlvisserij:							
Brutobesomming	688,4	785,7	953,5	984,2	972,0	1094,1	1313,5
Netto-overschot	- 69,5	-49,3	+ 3,8	-60,1	-108,1	- 147,8	- 121,6
Inkomen matroos	16,2	18,6	21,9	22,1	23,6	27,6	31,4
Vrieshektrawlers:							
1180-1320 pk:							
Brutobesomming	.	1359,9	1620,5	1540,8	1586,8	1782,5	1884,3
Netto-overschot	.	+116,1	+192,3	+ 35,0	+ 44,3	- 18,3	-143,0
Inkomen matroos	.	25,2	29,0	28,3	31,5	34,6	37,0
2000-2300 pk:							
Brutobesomming	2 965,1	2 953,3
Netto-overschot	+ 329,8	+ 69,7
Inkomen matroos	47,6	48,0

1) Afschrijving t/m 1968 op basis van een economische levensduur van 14 jaar, daarna 12 jaar

2) Voorlopige cijfers

HOOFDSTUK IV

Garnalenvisserij

Aan de garnalenvisserij werd in 1974 met een wat groter aantal schepen deelgenomen dan in 1973. De vloot met garnalenvisserij als hoofdbedrijf nam in 1974 met bijna 10% toe tot 156 vaartuigen. De inkrimping van de vloot, die tot in 1972 heeft voortgeduurd, blijkt daarmee voorlopig tot staan te zijn gekomen.

In 1974 zijn vooral de kleinere kotters van de kleine zeevisserij - mede in verband met de teleurstellende gang van zaken in de boomkorvisserij - op de garnalenvisserij overgeschakeld. Voor de garnalenvisserij zijn deze schepen relatief groot, waardoor het gemiddelde motorvermogen van de garnalenvissersschepen dan ook is toegenomen. De helft van de vloot heeft thans een motor van meer dan 150 pk.

Zowel aanvoer als besomming van consumptiegarnalen zijn in 1974 toegenomen. Van de zoute garnalen overtrof de aanvoerstijging ruimschoots de invloed van dalende prijzen. Bij de flauwe garnalen waren zowel aanvoer als gemiddelde prijs hoger. Een en ander leverde een nog niet eerder bereikte totale besomming op, hoewel de inflatie van de afgelopen jaren deze stijging wel zeer sterk relativeert.

De gemiddelde besomming per schip was in 1974, als gevolg van het toenemend aantal garnalenvissersschepen, in de meeste groepen echter lager dan in 1973. Slechts in Zoutkamp werd gemiddeld meer besomd. Bovendien hebben ook de garnalenvissers - hoewel in mindere mate dan de grote en kleine zeevissers - de gevolgen van prijsstijgingen in de kostensfeer ondervonden. Daardoor kwamen in het algemeen de nettore-sultaten onder druk te staan, met name in Breskens en Harlingen. Ook de inkomens van de opvarenden daalden, met uitzondering van die van de Zoutkampers.

Tabel 12. Overzicht van de vloot van de garnalenvisserij

	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974 1)
Aantal vaartuigen, waarmee aan de garnalenvisserij is deelgenomen	310	289	238	210	192	191	197
Per 31 december:							
Aantal vaartuigen waarvoor de garnalenvisserij hoofdbedrijf was:							
Noord	177	150	131	116	103	111	119
Zuid	51	44	33	29	28	32	37
Totaal	228	194	164	145	131	143	156
Gemiddeld motorvermogen	131pk	145pk	157pk	159pk	155pk	159pk	169pk
Aantal vaartuigen met een motor van:							
1 - 79 pk	36	26	20	15	9	9	8
80 -150 pk	144	106	77	73	69	72	70
meer dan 150 pk	48	62	67	57	53	62	78
Aantal vaartuigen met een ouderdom van:							
0 - 10 jaar	60	62	51	34	22	18	16
11 - 20 jaar	23	20	23	34	27	38	50
meer dan 20 jaar	145	112	90	77	82	87	90

1) Voorlopige cijfers

Bron: Directie van de Vissertijen; CBS; Scheepvaartinspectie; LEI

Tabel 13. Aanvoer en opbrengst van konsumptiegarnalen 1)

	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974
Zoute garnalen:							
Aanvoer (ton)	2 909	3 393	3 644	1 952	2 109	2 338	3 025
Af: doordraai (ton)	81	159	107	31	2	9	21
Verkocht (ton)	2 828	3 234	3 537	1 921	2 107	2 329	3 004
Gem. prijs (ct.kg.)	296	228	252	361	442	384	340
Opbrengst (1000 gld.)	8 368	7 358	8 900	6 925	9 307	8 950	10 204
Flauwe garnalen:							
Aanvoer (ton)	3 801	4 120	3 746	2 350	1 790	2 823	3 179
Af: doordraai (ton)	70	605	148	28	4	50	87
Verkocht (ton)	3 731	3 515	3 598	2 322	1 786	2 773	3 092
Gem. prijs (ct.kg.)	212	154	214	271	359	290	292
Opbrengst (1000 gld.)	7 894	5 404	7 709	6 291	6 417	8 039	9 021
Totaal:							
Aanvoer (ton)	6 710	7 513	7 390	4 302	3 899	5 161	6 204
Af: Doordraai (ton)	151	764	255	59	6	59	108
Verkocht (ton)	6 559	6 749	7 135	4 243	3 893	5 102	6 096
Gem.prijs (ct.kg.)	248	189	233	311	404	333	315
Opbrengst (1000 gld.)	16 262	12 762	16 609	13 216	15 724	16 989	19 224

1) Inklusief rode steurgarnalen

Bron: Produktschap voor Vis en Visprodukten

Tabel 14. Bedrijfsresultaten per vaartuig van de garnalenvisserij (1 000 gld.)

	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974 1)
Westerschelde (Breskens)							
≥ 80 pk							
Brutobesomming	106,3	112,1	126,3	148,6	136,1	168,4	144,4
Netto-overschot	- 4,7	- 4,9	+ 9,0	+13,4	+ 0,1	+ 1,9	-20,5
Deel volw.opvarende	12,9	13,4	16,2	19,0	17,5	20,9	19,5
Oosterschelde (Arnemuiden)							
≥ 80 pk							
Brutobesomming	94,5	122,8	168,7	146,2	146,8	223,6	200,1
Netto-overschot	+2,9	+ 5,6	+13,2	+ 7,1	+14,4	+33,3	-13,6
Deel volw.opvarende	10,3	12,8	20,9	18,8	16,7	25,9	21,7
Waddenzee (Wieringen)							
≥ 75 pk							
Brutobesomming	126,9	120,0	180,0	149,3	178,8	204,6	196,5
Netto-overschot	+ 1,2	- 1,9	+ 7,5	- 1,5	+ 3,0	+21,1	+ 2,2
Deel volw.opvarende	14,8	15,1	21,7	21,1	27,2	35,8	30,3
Waddenzee (Harlingen)							
≥ 60 pk							
Brutobesomming	74,6	63,0	125,6	81,3	125,0	123,3	91,9
Netto-overschot	+5,9	-4,3	+ 6,2	-9,2	+13,9	+11,0	-11,5
Deel volw.opvarende	11,9	10,2	15,7	12,2	18,6	19,7	19,2
Waddenzee (Zoutkamp)							
≥ 45 pk							
Brutobesomming	54,4	49,3	84,6	77,0	108,2	76,1	100,5
Netto-overschot	+0,1	+ 0,5	+6,0	+0,6	+ 5,0	-5,2	- 1,3
Deel volw.opvarende	9,8	8,5	12,6	11,9	17,4	12,9	15,5
Waddenzee (Termunten)							
≥ 60 pk							
Brutobesomming	65,4	53,8	69,4	66,0	133,2	116,9	106,6
Netto-overschot	+4,0	-6,6	-4,6	-11,3	+16,9	+ 7,1	- 5,0
Deel volw.opvarende	9,7	9,3	12,1	12,3	19,0	16,4	15,0
Gemiddeld Nederland							
Brutobesomming	85,6	86,0	129,5	109,7	141,1	147,3	137,8
Netto-overschot	+1,5	-2,3	+ 5,4	- 2,1	+ 8,1	+ 9,6	- 3,8
Deel volw.opvarende	11,6	11,7	17,0	16,1	20,5	22,4	20,5

1) Voorlopige cijfers

HOOFDSTUK V

Voorkalkulatie 1975

Evenals in de vorige uitgave van "Visserij in cijfers" is een poging gedaan om de verwachte bedrijfsuitkomsten van de zeevisserij over het lopende jaar te kwantificeren. Een dergelijke berekening voor 1975 is reeds in januari 1975 door het LEI gepubliceerd 1). Er zijn geen door-slaggevende argumenten om de toenmalige schatting te wijzigen, zodat wordt volstaan met het overnemen van de reeds gepubliceerde cijfers.

Voor wat betreft de uitgangspunten en veronderstellingen van deze voorkalkulatie zij verwezen naar genoemde publikatie.

Met uitzondering van de garnalenvisserij blijkt de zeevisserij in 1975 een allerminst rooskleurige tijd tegemoet te gaan. De grote zeevisserij geeft bij de gegeven veronderstellingen een nettotekort te zien van bijna 20 miljoen gulden. Wellicht dat echter uit het oogpunt van de liquiditeit op korte termijn, een en ander wat minder ongunstig beoordeeld kan worden. Dit hangt af van de mate waarin de uitgaven voor aflossing en rente op vreemd vermogen geringer zijn dan het totaal van de (berekende) rente en afschrijving. In deze bedrijfstak is bij investeringen in nieuwe schepen een vrij hoog percentage vreemd vermogen gebruikelijk, zodat de mogelijkheden in deze vrij beperkt zullen zijn.

In de kleine zeevisserij zou, gegeven de gekozen uitgangspunten, het tekort in 1975 ruim 70 miljoen gulden bedragen. Het totale bedrag aan loon en sociale lasten - voor de gehele bemanning, inclusief eigenaars - is slechts weinig hoger dan dit cijfer. Daaruit valt te concluderen dat betalingen voor lonen van niet-eigenaars en voor levensonderhoud van eigenaars praktisch geheel zouden moeten worden geput uit:

- bij de ondernemingen aanwezige liquiditeiten per begin 1975;
- het verschil tussen (berekende) afschrijving en rente en het totaal van de feitelijke aflossings- en rentebetalingen;
- aan te trekken liquiditeiten uit andere bronnen.

De bron ad (a) zal, na het teleurstellende resultaat in 1974, hoogstwaarschijnlijk voor een groot aantal vissers weinig of geen mogelijkheden opleveren. Het saldo ad (b) geeft evenmin veel reden tot optimisme gezien de zeer grote investeringen in 1973 en 1974, die zich tot in de loop van 1975 zullen voortzetten op grond van reeds overeengekomen bouwopdrachten. Deze investeringen zijn verricht met een hoog percentage vreemd vermogen, zodat de bedrijfstak voor grote financieringslasten zal komen te staan. De bronnen ad (c) zullen enerzijds moeten bestaan uit uitstel van betaling van bankschulden en anderzijds uit tegemoetkomingen van overheidswege.

1) Raming van de bedrijfsuitkomsten van de Nederlandse visserij in 1975; LEI-inlichting no. 149.

Het is voor de zeevisserij in de beschreven situatie zaak al het mogelijke te doen om het verschil tussen opbrengsten en kosten zo gunstig mogelijk te maken. Wat betreft de opbrengsten kan, met name op korte termijn, slechts binnen nauwe grenzen worden gemanoevreerd. Veranderingen in de jaarbesomming van gequoteerde vissoorten is slechts mogelijk door variaties in de verdeling van de vangsten over de maanden van het jaar. In het algemeen wordt de hoogste besomming verkregen bij een zo gelijkmatig mogelijk verdeelde aanvoer, ofwel het zo gelijkmatig mogelijk op de markt brengen van de vangst. In regelingen die een zo gunstig mogelijk economisch resultaat van de visserij op gequoteerde vissoorten beogen, mag aan het aspect van deze aanvoerspreiding niet worden voorbijgegaan.

Verhoging van de besomming door grotere vangsten van niet-gequoteerde vissoorten is, door het nog slechts zeer schaars voorhanden zijn van dergelijke soorten, slechts zeer ten dele te realiseren.

Bij een gegeven vlootomvang is aan het niveau van de vaste kosten weinig te veranderen. Elke mogelijkheid om de variabele kosten - circa 40% van de totale kosten zonder deel en sociale lasten - te verminderen moet dan ook worden aangegrepen. Dit betekent, dat:

- a. de beschikbare quota moeten worden gevangen met een zo gering mogelijke inzet van de vloot. Dit betekent in concreto een zo beperkt mogelijk aantal zeedagen, waarbij eventueel ook aan overweekse reizen kan worden gedacht;
- b. de inzet van de vloot tegen de laagst mogelijke kosten dient plaats te hebben; bv. door vermindering van de vaarsnelheid, besparing op netwerk, kettingen, e.d.

De mogelijkheden tot het bereiken van een zo gunstig mogelijk saldo tussen besomming en kosten per schip, zullen duidelijk worden vergroot als aan de individuele vissers - binnen het raam van een maximaal aan te voeren hoeveelheid per onderneming of schip - de vrijheid wordt gelaten de vis te vangen op tijdstippen en visgronden naar eigen keuze. Deze mogelijkheid tot maximalisatie van de winst of minimalisatie van het verlies wordt aangetast door regelingen, die zich niet beperken tot de hoeveelheid aan te voeren vis per ondernemer. Zo zullen beperkingen ten aanzien van de vistijd onherroepelijk leiden tot intensief - en dus kostbaar - vissen in de opengestelde perioden om toch maar een zo groot mogelijk deel van de "koek" binnen te halen. De hevige concurrentie tussen de individuele vissers zal dan bovendien leiden tot een vergroting van de financiële problemen van ondernemingen met ernstige liquiditeitsmoeilijkheden.

Tabel 15. Totaalresultaat Nederlandse zeevisserij 1972 - 1975

	1972 defini- tief	1973 defini- tief	1974 voor- lopig	1975 1) voorkalku- latie
Grote zeevisserij				
Aantal schepen	73	70	68	65
Aantal opvarenden	870	850	826	841
Aanvoer (mln.kg)	79,9	83,6	73,8	89
Besomming (mln.gld.)	82,7	95,6	97,9	118
Non-faktor kosten (id.)	47,3	56,7	59,7	87
Netto toegevoegde waarde (id.)	35,4	38,9	38,2	31
Waarvan: Rente	4,0	5,4	7,1	8
Loon en soc.lasten	30,6	35,6	36,3	42
Nettoresultaat	+ 0,8	- 2,1	- 5,2	- 19
Kleine zeevisserij				
Aantal schepen	463	471	465	415
Aantal opvarenden	2253	2360	2365	2318
Aanvoer (mln.kg.)	111,8	107,7	112,3	96
Besomming (mln.gld.)	217,0	268,0	266,3	253
Non-faktor kosten (id.)	99,5	135,8	188,5	223
Netto toegevoegde waarde (id.)	117,5	132,2	77,8	30
Waarvan: Rente	10,6	15,8	24,1	26
Loon en soc.lasten	85,9	103,5	90,6	75
Nettoresultaat	+ 21,0	+ 12,9	- 36,9	- 71
Garnalenvisserij				
Aantal schepen	138	137	150	163
Aantal opvarenden	372	346	391	414
Aanvoer (mln.kg.)	4,2	5,6	7,0	7
Besomming (mln.gld.)	16,1	17,8	19,9	23
Non-faktor kosten (id.)	6,9	7,4	9,9	12
Netto toegevoegde waarde (id.)	9,2	10,4	10,0	11
Waarvan: Rente	0,8	0,9	1,4	1
Loon en soc.lasten	7,5	8,3	9,0	10
Nettoresultaat	+ 0,9	+ 1,2	- 0,4	- 0
Totaal zeevisserij				
Aantal schepen	674	678	683	643
Aantal opvarenden	3495	3556	3582	3573
Aanvoer (mln.kg.)	195,9	196,9	193,1	192
Besomming (mln.gld.)	315,8	381,4	384,1	394
Non-faktor kosten (id.)	153,7	199,9	258,1	322
Netto toegevoegde waarde (id.)	162,1	181,5	126,0	72
Waarvan: Rente	15,4	22,1	32,6	35
Loon en soc.lasten	124,0	147,4	135,9	127
Nettoresultaat	+ 22,7	+ 12,0	- 42,5	- 90

1) Zie voor de grondslagen van de berekening LEI-Inlichting no. 149: "Raming van de bedrijfsuitkomsten van de Nederlandse visserij in 1975".

Summary

The number of sea-going fishing ships of the Netherlands did not change in 1974. A heavy building activity resulted in some 60 new ships taken into service. About the same number of ships were scrapped or sold abroad. Replacement of smaller ships by bigger ones resulted in a considerable rise in fishing capacity; expressed in horsepower the increase was 15 per cent.

Total landings, including coastal and inshore fishing, showed a 5 per cent decrease. Landings of the middle water fleet (sterntrawlers and sidetrawlers) were less, those of near water and shrimp fisheries (cutters) showed an increase.

Total gross proceeds were slightly higher. Only the near water fleet suffered a small decrease in proceeds.

Costs continued to rise sharply, especially in the first part of the year.

In the trawler section the sidetrawlers and smaller sterntrawlers suffered rather big losses, in spite of higher grossings. The bigger stern trawlers grossed about the same as in 1973, but the favourable net results in 1973 showed a 80 percent decrease.

In the cutter section the favourable situation in 1973 and former years ended abruptly. Smaller grossings and rising costs resulted in an overall loss, making 1974 the worst year since several decades.

Shrimp fishing resulted in a general decrease in grossings and also smaller profits or profits turning into losses.

An estimation of total results of sea fishing in 1975 shows a very unfavourable situation. This was the result of several factors all working in the same direction:

- higher prices for fuel, netting, maintenance, etc.
- too big fishing capacity, resulting from investments in recent years;
- restricted catches as a result of quota-systems;
- unfavourable expectations of fish prices.